

»Ojoj,« sta se smejala malčka, »Učiteljica« je tepenal! In sta zbežala smeje. Jaz sem pa moral misliti še dolgo na pravo učiteljico te male »učiteljice«. Ne poznam je, in vendar jo poznam!

do 31. dec. t. l. 3. Ujedinjena Zveza prične s svojim delovanjem 1. januarja 1921. 4. Nova uprava ima od 1. jan. pripraviti vse formularje in ostali material, ter ga razposlati o pravem času podružnicam tako, da Zveza brez zadržka v materialu vrši svoje funkcije. 5. Vsa gotovina vseh treh central, kakor tudi premičnine in nepremičnine, dohodki in izdatki postanejo last ujedinjene Zveze. 6. Pred rešitvijo ustave v Jugoslaviji ne oddajo strokovne Zveze vse gotovine ujedinjeni Zvezi, pač pa oddajo vse tri Zveze s 1. jan. 1921 upravi ujedinjene Zveze po 10.000 K kot osnovni kapital. Ostali denar ostane tam, kjer je sedaj, za ta denar se pa mora izdati centralni upravi potrdilo. Če pa bo centralna uprava rabila za izredne potrebe, a dohodki prvih dveh mesecev tega ne bodo krili, bo zahtevala od treh bivših Zvez (Belgrad, Zagreb, Ljubljana) enako vsoto proti potrdilu. Vsote se bodo morale oddati s strani onih, ki posedujejo denar, brez protiviljenja. 7., 8., 9. in 10. točka govore o notranji upravi, oziroma tehničnih potrebah v ujedinjeni Zvezi.

»Osrednje društvo kovinarjev« je izdalo svoje protipredloge, in sicer: 1. Vsa društva naj se strnejo v en Savez kovinarjev, katerega naj upravljajo že obstoječi funkcionarji v (Slov.) pokrajini, oziroma novo izvoljeni pokrajinski pododbori društev kovinarjev. 2. Likvidacija se ne vrši nobena, imena sedanjih Savezov naj se spremene na primer: Tajništvo metalnih radnika v Jugoslaviji. 3. Se strinja. 4. Centrala ne more prevzeti ves material, ker ne likvidiramo, podružnice naj se upravljajo kot sedaj potom novih pokrajinskih tajništev. 5. Gotovina ostane last dosedaj obstoječih Savezov, v Sloveniji Osrednjega društva kovinarjev. 6. Za vzdrževanje centrale so pripravljeni dati enako vsoto kot druge centrale. Priznanje za ostalo premoženje pa ne morejo dati, ker bi potem postali popolnoma odvisni od centrale, kar bi organizacija le oškodilo. 7., 8., 9. ni nič pripomniti. 10. Nova centralna uprava ustanovi tajništva tam, kjer so potrebna in to le sporazumno s pokrajinskimi tajništvimi. Delokrog v Sloveniji ostane isti, oziroma se razširi v Prekmurje. Dodatni predlog: Ujedinjenje naj bo na podlagi najširše avtonomije, ustanovi naj se skupni bojovni fond, pravila in pravilnik naj ostanejo stari, ker so bolj prilagodeni našim razmeram. Članom bo treba z ujedinenjem zvišati prispevke za I. razred 6 K, za II. razred 4 K (na teden, op. pisca).

Razlike med zahtevami obeh struj so te, da hočejo komunisti strogo centralizirati v Belgrad vse strokovne organizacije, odvzeti jim samoupravo po pokrajinah, pustiti pa posamezne postojanke, ki bodo imele le to nalogo, da bodo vestno zbirale skupaj denar in pošiljale v Belgrad. Od tam pa bodo komunisti, v kojih rokah bo nova centrala, diktirali delavstvu, kako naj nastopa. Socialistična struja se poteguje za najširšo avtonomijo strokovnih organizacij vsaj v naši pokrajini. Denarja pa se branijo oddati vsega, ker bi bili potem socialisti popolnoma odvisni od komunistov, s tem pa bi jim bile vzete iz rok glavne moči delavske stranke, t. j. strokovne organizacije. Zato vlada pri socialistični strokovni komisiji v Ljubljani tako vznemirjenje radi celjskega kongresa, ki dela posebno sive lase tajništvu, katerim so bile strokovne organizacije izročene na milost in nemilost. Sodrugi čutijo sedaj na svoji lastni koži teror, katerega so proizvajali nad našimi člani, od strani svojih lastnih nekdanjih učencev. Komunisti so si pa gotovi zmagati na kongresu in kažejo na socialiste kot na pritlikavčka.

Za odločno komunistične predloge so se izrekli organizacije v tovarnah K. I. D. na Jesenicah, Dobravi, Javorniku in Bistrici v Rožu, električarji v Zirovnici in kovinarji na Perovem pri Kamniku, med katerimi odkrito rečeno dobre tri četrtine delavcev ne vedo, kako barantajo za njih kožo in prispevke. Kovinarji drugih podjetij na Koroskem in Štajerskem, pa tudi na Kranjskem, se drže nevtralnega ali pa so za samoupravo kovinarske organizacije.

Mi mirno opazujemo ta dvoboj. Nikdar nismo odobrvali medsebojnega klana, ravno tako se nam zdi tudi ta komedija o »ujedinjenju« zdi le igračka nekega oseb pri obeh strujah, katere hočejo imeti na vsak način nadvlado nad delavstvom ter njegovim denarjem. Medsebojno se igrajo otroško igro, se psujejo in obmetavajo eden drugega z nečastnimi obdolitvami in priimki, med tem pa puščajo za delavstvo res koristne boje v nemar. Za razgrete glave bo treba še marsikake skušnje, da se bodo streznili. Najboljše zdravilo zanje bi bilo, da bi jim delavstvo samo pokazalo, kje so njegovi resnični interesi. Boj velja kapitalizmu, ne pa delavskim interesom, ki so ravno v teh bojih ogroženi. Kapitalisti že zidajo na račun obeh pretepajočih se strank, teh zidov pa komunistična revolucija, ki je nikjer ni, ne bo razdrla.

Kot že rečeno, mi kršč. socialni kovinarji ta boj samo opazujemo, tudi za izid vemo. Da se ne motimo, nam bo ravno kongres v Celju dokazal.

Boljševiška armada beži.

LDU Dunaj, 22. sept. Ukrajinski fiskalni urad javlja iz Tarnova: Po noči od 20. na 21. t. m. so ukrajinske čete prekorale Zbruc pri Ivanjem Pustem in vrgle boljševiške oddelke na utrjene postojanke na vzhodnem bregu reke. Zavzele so Kamenec Podolski, glavno mesto Podolja. Sovražnik se umika, zasledovan od ukrajinskih čet, v vzhodni smeri proti Novi Užici.

Boljševiki iščejo novih pogajanj z Anglijo

LDU Berlin, 22. sept. (DunKU) »Berliner Tageblatt« javlja iz Bazla: Da bi mogla nadaljevati pogajanja z Anglijo, je moskovska vlada angleški vladi nevšečnega delegata Kamenjeva zamenila s komisarjem Rizanovim, ki je s šestimi tajniki na potu proti Londonu že došel v Stockholm.

Blokada Rusije.

LDU Moskva, 22. sept. Kamenjev je došel v Moskvo. O zadržanju britanske vlade se je izrazil, da se je po zmagah Poljske jako izpremenila. Sedaj se opaža čimdalje večji vpliv onih, ki priporočajo blokado Rusije in novo zimsko vojno.

Za finančno obnovo Avstrije.

Dunaj, 22. septembra. Reparacijska komisija se bavi že nekaj časa z izdelavo finančnega načrta za Avstrijo. Čuje se, da skuša doseči za Avstrijo od inozemstva razen že dovoljenih kreditov še nadaljnjo finančno pomoč v obliki posojila za nabavo sirovin. Kakor poročajo, bodo nekateri člani reparacijske komisije potovali v Bruselj, da bodo na tamošnji finančni konferenci poročali o finančnem položaju Avstrije in povzročili razpravo o tem, kakšna sredstva naj bi se v bodočnosti zagotovila Avstriji.

Obsedno stanje v Rusiji.

Dunaj, 22. septembra. Zadnji čas so se širile vesti o velikih protiboljševiških nemirih na Ruskem. Sovjetska ruska vlada je vse te vesti dementirala kot popolnoma izmišljene. Sedaj pa prihaja poročilo, da je boljševiška vlada proglasila nad vsemi ruskimi gubernijami obsedno stanje. Potemtakem se protiboljševiški nemiri niso samo v resnici vršili, ampak so morali biti že jako obsežni in težki.

Regent.

LDU Belgrad, 22. sept. Regent prestolonaslednik, ki je danes odpotoval iz Sarajeva, nadaljuje pot z avtomobilom preko Han Cijeska in Loznice v Belgrad. Z njim potuje ministrski predsednik dr. Vesnić. Njegov prihod v Belgrad se pričakuje nočjo.

Razna poročila.

LDU Budimpešta, 21. sept. Zbornica je sprejela zakonski načrt glede na numerus clausus na visokih šolah v tretjem branju.

LDU Pariz, 22. sept. Parlamentarne skupine zbornice so se včeraj sestale, da bi se posvetovala o položaju, ki je nastal po ostavki Deschanelovi. Samo radikalna skupina se je izjavila za plenarno sejo pred kongresom.

LDU London, 22. sept. (DunKU) Po vestih iz Dublina je bil včeraj ustrelen okrožni nadzornik Burko po sinfajnovcih, njegovega brata pa so težko ranili. Snoti so novinci irske policije napadli mesto in zažgali mnogo hiš. Velik del prebivalstva, okoli 1000 oseb, je bežalo iz mesta. Beg iz mesta se še nadaljuje.

MILLERAND KANDIDAT ZA PREDSEDNIŠTVO.

LDU Pariz, 22. sept. (Havas) Pri današnji seji članov senata in parlamentarnih skupin v svrhu postavitve kandidatov za predsedništvo republike je bilo oddanih 813 glasov, in sicer 528 za Milleranda, 127 za Pereta, in 113 za Bourgeoisa. Nekaj glasovnic je bilo praznih, a nekatere so se glasile na druga imena. Millerand je bil proglašen kot edini kandidat za predsedniško mesto.

IZVOZ NAŠE DRŽAVE.

LDU Belgrad, 22. sept. V statističnem oddelku generalne direkcije carin je izdela pregled o naši zunanji trgovini. Po teh podatkih je znašal ves uvoz leta 1918. 3.850.136 dinarjev. Ker zbirajo statistične podatke o uvozu carinske oblasti in ker

so bile l. 1918. carinarnice ustanovljene samo na južni meji proti Solunu, predstavlja gornja številka samo del uvoza v poslednjih treh mesecih l. 1918. in sicer v južni Srbiji. Mnogo popolnejši so podatki za leto 1919, po katerih predstavlja uvoz vrednost 2.982.607.276 dinarjev. Podatki za leto 1920, so urejeni dosedaj samo za prvo polovico tega leta ter znaša njih uvoz v tem času 1.850.164.633 dinarjev.

DELAVNI ČAS NA BAVARSKEM.

Monakovo, 22. septembra. Listi poročajo, da je izdelala vlada zakonski načrt o novi ureditvi delavnega časa, ker z osemurnim delavnikom ne morejo doseči zaželenih uspehov.

I. Kaiser:

Bolniški strežniki in strežnice.

Vsi sloji se organizirajo, kajti uvideli so, da je v organizaciji njih napredek in izboljšanje socialnega položaja. Organizacija je postala duša ljudskemu življenju, saj je organiziran delavec, kmet, uradnik, trgovec, kapitalist. Vsak se opira na organizacijo kot na nekak rešilni drog, ki štrli iznad razburkanega morja življenja in išče v njej rešitve in pomoči.

V zadnjem času so se tudi bolniški strežniki in strežnice zganili in si ustvarili svojo stanovsko organizacijo in vedno več se čuje o njih. Prav je tako! Tudi ta stan je spoznal, da je krepka organizacija in solidarnost najboljša orožje, da si ohrani svoj poklic in si izboljša nadvse slabe gmočne in socialne razmere.

Mlada bolničarska organizacija bo morala prestopiti še marsikatero težkočo in bojevati se bo morala celo za svoj obstoj. kajti bolničarstvo je pri nas še ledina, katero bo morala organizacija preorati in bo naletela na marsikatero trdo grudo, ki jo bo treba razkosati.

Bolničarstvo je bilo pred vojno pri nas popolnoma nepoznano in šele v vojni se je občutila potreba po dobrih strežnikih in strežnicah. Vendar pa to čez noč nastalo bolničarstvo že z ozirom na mnogokrat popolnoma temu stanu neprimerno osebje ni zasledovalo ciljev strežništva, temveč je bilo le nekako vojno pomožno strežništvo, kar pa je seveda po vojni samo od sebe razpadlo. Danes je za bolničarstvo povsem drugačen položaj.

Mnogo je danes diplomiranih ali vsaj dobro izvežbanih strežnic, ki so si izbrale bolničarstvo za svoj življenjski poklic. Večina teh je zaposlenih še v stalni vojni bolnici v Ljubljani, katera pa jih bo, kakor se čuje, v kratkem odpustila. In kaj bo potem s temi strežnicami? Prepričan sem, da jih je še več kot polovica, ki ne vedo, kam se bodo potem obrnile in kje dobile druge službe. Naše ljudstvo je navajeno le na usmiljenke in le malokatera družina se spomni na civilne strežnike oziroma strežnice. Po bolnišnicah so v splošnem samo usmiljenke. Na deželi pa je bolničarstvo še popolnoma nepoznano in sicer vsled pomanjkanja bolnišnic in nepopolnosti zdravstvenih odsekov.

Točasno bo morala biti glavna naloga organizacije, da preskrbi svojim članom službe, kar pa pri nas ni ravno lahko. Potreba po dobrih, izšolanih strežnicah in strežnikih je pri nas velika, kajti zdravniška služba pri nas je težavna. Po velikih okoliših je samo po en zdravnik, ki vsega dela ne zmore, trda kmetiška roka ali pa roka mestne gospodične tudi ni privajena delu bolniške postrežbe. Iz zdravstvenega stališča cele dežele bi bila jako važna bolničarska služba na deželi.

Kako naj bi se to izpeljalo?

V prvi vrsti bi moral storiti prve korake za to zdravstveni odsek Deželne vlade, ki naj bi dodelil vsakemu zdravniku na deželi po eno ali dve bolniški strežnici in sicer po velikosti okraja. Te strežnice naj bi sporazumno z zdravnikom oskrbovale bolnike celega okraja proti odškodnini, katero naj bi določila organizacija. Na ta način bi se razbremenile bolnišnice, ker bi se pošiljalo tja le bolnike, ki potrebujejo operacije, oziroma le jako težke slučaje bolezni. Nadalje pa bi bilo to tudi dobro za bolnika samega, ker bi ga strežnica vsekakor manj stala kot pa bolnica. Še važnejša pa bi bila strežniška služba na deželi v času epidemije, ko ravno vsled pomanjkanja bolniške oskrbe umrje toliko in toliko ljudi, ker ni nikogar, ki bi jim dajal nasvetov, kako naj se obvarujejo bolezni. Razširjenje take bolničarske službe na deželi bi se sicer počasi razvijalo. Tako je bilo v Nemčiji, kjer je taka služba že vpeljana, leta 1902 le 19 bolniških strežnic, leta 1909 pa že 395. Organizacija bi imela pri tem jako težavno delo in bi naletela na velike ovire, imela pa bi tudi najlepše polje za svoj razvoj. Brez razširjenja bolniške službe na ljudstvo ne more imeti organizacija uspehov, ker s tem, da se služba razširi na ljudstvo, bo šele organizacija lahko gledala na to, da se strežniki in strežnice temeljito izobrazijo, dobila pa bo s tem tudi priliko, da izobrazijo

naraščaj. Kako težaven je ob neurejenih razmerah bolničarski stan, kaže sledeči slučaj: Pred kratkim se je oglasila pri meni strežnica, ki izvršuje svoj poklic že 14 let. Pred vojsko je delala na Češkem v Ogrskem, med vojsko je vstopila kot bolnišnična sestra, kjer si je v Albaniji našla malarijo. Po vojski je le s težavo dobila službo v neki bolnišnici, katero pa je morala zapustiti vsled vedno ponavljajoče bolezni. Nikdo je ne sprejme v službo, kajti bolezen ji sije iz obraza. Brez službe — pa se prične revščina in beda, čeravno se je celo svoje življenje mučila.

Druga važna naloga bolničarske organizacije je zavarovanje. Kdo bolj potrebuje zavarovanja zoper bolezen kot ravno strežnik in strežnica? Oskrbovanje bolnikov z najrazličnejšimi boleznimi, vdihavanje okuženega zraka, epidemične bolezni — ali je čudno, če tudi strežnik ali strežnica podleže bolezni? Jako važna za bolničarstvo je bolniško zavarovanje in organizacija mora polagati na to veliko vlogo, da omeji bedo in pomanjkanje, katero trpe strežniki in strežnice v službi bolezni.

Če pa podleže strežnica ali strežnik kronični bolezni, ali ko ni več zmogljiv opravljanje svoje težavne službe in prebiva cele noči ob bolnikovi postelji, ko mora več zaslužka in mora živeti ob pitli hranki, ki jih je zbral v svojem življenju, takrat se prično za strežništvo oni bolniški časi, ki kažejo človeku vso bednost življenja, kajti pozabili so v svojem življenju, kajti najvažnejše: preskrbo za starost. Tudi tu ima organizacija bogato polje za svoje delovanje. Organizacija mora delati na to, da se sistemizira za bolniško delo pokojnina in s tem reši strežništvo moreh skrb za starost.

Idealna je bolničarska organizacija: težavna, požrtvovalna in za ljudsko zdravje je važni stan pa je vsekakor vreden, da se zavzame zanj tudi zdravstveni odsek deželne vlade in pomaga, — v interesu ljudstva — da se strežništvo kar najbolj razširi in mu da možnost doseganja delovanja. Bolničarska organizacija se bo morala bojevati za svoj obstoj in uspehe, naloga zdravstvenega odseka pa je, da jo podpira. Stan, ki se v svojem delu izpostavlja vsem boleznim in ker je za nas skrb za ljudsko zdravje ni ravno večja — bi pač lahko našel v naših današnjih krogih več umevanja in bi bi potreba, da se strežništvo, ki bi moralo stati zdravstvenemu svetu najbližje, je samo za svoje težnje in obstoj.

Politične novice.

+ Velike oči. Naši komunisti se res izvrstni poročevalci. V »R. P.« poročajo, da je bila zbrana velika množica ljudi na njih shodu v Kamniku. Bilo je četrdeset ljudi. — Verjamejo, da bi jih radi ubili, toda če jih ni, jih ni. O navdušenosti množice ni govora. Par desetih funkcionarjev je pač parkrat dalo malo glasu odboji in to je bilo vse. Vkljub temu, da so bili vabila za shod po vseh okolišnih mestih, se jih je zbralo kakih tristo na shodu v Zborovali so na glavnem trgu in sicer v masi, kjer se navadno zbirajo kmetje in okolice. Dva dni pred shodom so zaborovskemu delavstvu, da mora vsak imeti shod priti. Nazadnje razočaranje, približno petsto perovskih delavcev, okoljskih prebivalcev in še Kamničani je bilo le tristo zborovalcev. Nekaj dni bo še trajalo, predno bo črni Kamnik poročevalcu bi pač priporočal, naj se vendar ne smeje več s takimi poročili, ker jemljejo ves ugled kot dostojnemu in inteligentnemu človeku.

+ Po Trockovem receptu. V noči na ponedeljka na torek prejšnji teden, sta prišla k našemu zavednemu članu in poslaniku v Duplici njegov oče in brat. Klicala sta ga (on je že spal, bilo je eno jutro). Ko pride k njima, ga začne brat komunist takoj napadati, zakaj, da pri »farjih« in je začel udrihati po stranki. Naš somišljenik na te napade molčal ter jih krepko pobijal. To je zbrat brata in planil je z nožem nad našega somišljenika, pri čemer mu je pomagal pridno tudi oče. Že vsega ranjenega obrazu in vratu sta ga rešili žena in iz rok napadalcev ter ga zaklenili v sobo, da ga tako obvarjeta pred ljubeznivim delavcem na Perovem je že večkrat delaval, ker je pri kršč. socialistih, kar pa ni mogel spreobrniti ne z besedami, s terorjem, ga je skušal z nožem. Zopet dokaz več, kako si komunisti pristane dobivajo, če ne gre drugače, pa nož vori. Noben izgovor z njih strani ne morejo spričo tega pošteni ljudje biti pri takih teroristih!

+ Boljševiški registri. V »Reichspost« je priobčil te dni neki bivši vojni ujetnik iz Ruskem poročilo o svoji doživljajih in kušnjah. Med drugim je navedel, da sojetska oblast vsakega vojnega ujetnika,

de v Moskvo ali Petrograd, vpiše v register, kjer ga označi z I, K ali R. Po poveljuvalcem mnenju pomenjajo te črke: I = inteligent, Kapitalist in Raboči — delavec. mnenje pa popravlja sedaj A. Engel, da pomenjajo gornje črke: I = indigen — nebrizen, K = konterrevolucionaren — protirevolucionaren in R = revolucionaren. Časniki in inteligenti dobe posebno označbo K, moštvo, ki se iz razmetanih taborov zgrinja v Moskvi, imenuje I, vojaki rdečih armad, in vseh internacionalisti, predvsem pa vsi ju — R = revolucionarji. Rusija je danes naša ječa, v kateri so krvavejši revolucionarji biriči in priganjanci, vsi drugi pa upravni jetniki.

— Zidovski stebri komunizma. Nemo je list »Večernje Vremja« objavil pismo: »Meščam urednik! Udano pismo, da objavite v svojem listu sledeče vprašanje: Zakaj si prisvajajo boljševiki ruska družinska imena? Zakaj se imenujejo Steklov — in ne po svojem resnem imenu Nahamkes? Sinovjev — in ne Appelbaum? Trocki — in ne Bronstein? Menšev — in ne Rosenfeldt? Suchanov — in ne Gimmer? Gorev — in ne Goldenberg? Mešovskij — in ne Goldenberg? — in ne Lurje? — Prosimo našete druge, da pojasnijo v časopisih vseh imen, zakaj si pridevajo ta ruska družinska imena! — Vojaki petrograjske garnizije. Pri okrajni artiljerijski upravi.« —

— Naše gospodarstvo. Z dežele smo prejeli sledeči dopis: Slavno uredništvo! Vidim, da se pošteno potegujete za to, da bi se naša politika peljala tako, kot je v interesu najbolj prav, in ker se na politiko včasih vsaj bolj razumete kakor mi delavci. Vas prosim, da mi razložite to-le reč: Pred kratkim je menda vlada rekla verzičnikom, naj le pridno vozijo živila iz države, da se ne pokvarijo, ker jih je preveč, da bo naš denar več vreden. Pravijo, da so to skuhalci liberalci; menda bo že res, da se je sam njihov »ta višji«. Kukovec ali tako se mu že pravi, v Celju bahal s tem. Zaj pa pride, kar sem Vas hotel vprašati: ali je bilo takrat toliko preveč živil, kako da jih je zdaj kar koj začelo primanjovati? To morajo pa že presneto hitro razložiti iz države, da je ta velikanski kup živil hitro skopnel! Meni se močno zdi, da ni bilo živil prav nič preveč, ampak da so mi, ki živila rabimo, le premalo milijonov dali izkupiti tistim žitnim magnatom, ki imajo 200% dobička ne bo dosti. Kako pa Vi mislite? Potem pa to z denarjem. To gre le doli, le doli, vsak dan niže. Pa so dejali: »Če bomo prodajali žito na tiste države denar več velja, ki more več prodati; mi pa prodajamo, kakor bi se denar seliti, denar je pa le vsak dan manj vreden in ne bo ravno preveč čudno, če bodo lepega dne začeli Amerikanci kranjce grunte po dolarju kupovati. Tu mora biti nekaj narobe. Ali vlada gospodariti ne more ali pa gospodari nalašč tako, da je slabo za ljudstvo, pa bogatinom prav. Naj bo ali drugo, mi rečeži mislimo, da bi bilo potrebno, da dobi taka vlada kuraž, da prav precej; če ne, bo naš voz v takem blatu, da ga ne vol ne potegne ne bo mogel ven izveči.

— Zmaga čeških narodnih strank nad liberalisti v praškem trgovskem gremiju. V t. m. so se v Pragi vršile volitve v posredniški odsek gremija praških trgovcev. Zmagale so češke narodne stranke s 4410 glasovoma proti socialistom, ki so imeli ta odsek že 20 let v svojih rokah.

Dnevne novice.

— Doklade za invalide. Minister za finance je sprejel odposlanstvo vojnih invalidov, ki so prosili, naj bi se jim podredno redno izplačevala ter obenem z uradniškega vprašanja uredile tudi njihove doklade. Minister za finance je obljubil, da bo ugodil tem zahtevam in da jih bo razrešil že v tekočih dneh. Istočasno bo predložil pri ministrstvu za socialno pokojnino, naj se čimprej prične izvajati na območju invalidov, ki je bila predložena za razrešitev Ljube Davidoviča.

— Izvoz žita. Deželna vlada za Slovenijo, poverjeništvu za notranje zadeve, nam je poslala »Z odlokom« privredno finans. ministarstva od 2. t. m., C. št. 56.567, s katerim je odobren izvoz petnajst tisoč vagonov žita. Povodoma izvoza bode moral vsak izvoznik predložiti carinarnici dokaz o zagotovitvi valute in uverjenju ministrstva, da je v naravi plačal izvozno carino po čl. 189 finansijskega zakona.

— Za uradnike. Minister za prosveto je odredil, naj se izplača uradnikom, ki niso prejeli predplačila za »Službene novice« —

— Obletnica Borštnikove smrti. Danes je obletnica Borštnikove smrti. Mnogo prežganih, da si že v moških letih, nam je bila vgrabitela smrt; ni imel časa, da bi bil odigral »Očeta«, eno svojih najboljših vlog na našem odru. Spominjamo se na njem nismo imeli niko-

gar, ki bi bil njemu vredno nadaljeval njegovo umetniško delo. Bil je na svojem mestu sam, in ko je padel, nismo imeli nikogar več. Ob spominu nanj samo želimo, da iz pomladitve našega gledališča vzraste kaj Borštnikovega imena vrednih mož, ki bodo začeli zopet tam, kjer je Borštnik. V tem znamenju je dobro, da se ga spominjamo pogostokrat, le na ta način njegova umetnost pri nas ne bo pozabljena.

— Naše železnice. S 25. t. m. se izroči prometu proga Bosanski Novi — Bosanska Krupa. V najkrajšem času bo tudi dogotovljen del železniške proge od Bosanske Krupe do Bihača. Ta proga se bo cepila od banjaluske.

— Pekovski štrajki so imeli v Zagrebu Pekovski pomočniki so zahtevali 35 odstotkov zvišanje plač, katere so jim delodajalci 21. t. m. dovolili, nakar se je štrajk končal.

— Divja lovca. Josip Bitenc je prestal zaradi raznih tatvin že večmesečne kazni, kar ga pa ni izpametovalo. S svojim bratom Lovzetom sta šla fanta s svojega doma v Zgornjih Pirničah v romantične gozde z namenom, da bi kaj divjačine ustrelila. Zverino je sicer Bog ustvaril za vse, pravijo ljudje in sodijo tako tudi najmodernejši pisatelji, ki divje lovce ljubijo, toda tudi v Jugoslaviji je lov pod strogo državno kontrolo in Bitencova sta se morala pred okrajno sodnijo v Ljubljani zagovarjati, ker sta v lovišču barona Lazzarinija streljala divjačino. Okrajni sodnik gosp. Avsec je obsodil Josipa Bitenca na 2 meseca in Alojzija Bitenca na 1 teden zapora.

Ljubljanske novice.

lj Preosnova policijske straže. Dosedaj je bila državna varnostna straža podrejena policijskemu ravnatelstvu v Ljubljani in raznim policijskim oblastem, ki so se po razsulu ustanovile v Mariboru, Celju in drugih krajih. Ker zahteva interes službe in enotnost vzgoje moštva strumenejšo organizacijo državne varnostne straže, se bo državna varnostna straža popolnoma osamosvojila pod poveljstvom gosp. Geržiniča.

lj Novi red na policijskem ravnateljstvu v Ljubljani. Kriminalna služba na ljubljanskem policijskem ravnateljstvu se je temeljito preosnovala. Opuстила se je kolodvorska policijska ekspozitura in so se ustanovili trije kriminalni inšpektorati. Vsaki policijski stražnici so pridobili primerno število detektivov. Inšpektoratu št. I. se je prideli notranji del ljubljane; vodi ga policijski revirni nadzornik Jože Habe, pridelen mu je okoliški nadzornik Podreberšek; inšpektoratu št. II. so se prideli predmestja Ljubljane in okolice; vodi ga policijski revirni nadzornik Ljubič, pridelen mu je okoliški nadzornik Močnik; inšpektoratu št. III nadzoruje tuje in kolodvore, vodi kriminalno razvidnico in obsega redakcijo »Policijskega lista«. Vodi ga revirni nadzornik Toplikar, kateremu je pridelen okoliški nadzornik Cajnko. — Zadeve cestnega policijskega reda so se poverile pol. adjunktju g. P. Modicu. Cenzura, obrtne in politične zadeve rešuje nadkomisar Del Linz; važno permanentno službo izvršuje pol. praktikant Dubrovič; pomožne urade v predsedstvu vodi adjunkt Fink, izdajanje potnih listov pa nadoficijal Znidarskič. Policijskemu ravnateljstvu je podrejen osrednji verižniški urad za Slovenijo, katerega vodi svetnik Kerševan in sta mu pridružena policijski nadsvetnik Wratschko in nadkomisar Geržinič.

lj Vse premožnejše ljudi in denarne zavode prosimo, da bi kaj darovali za pogorelce v Jesenjah pri Litiji. Darove sprejema v Ljubljani mestna blagajna.

lj Dr. Oblak tožil gospo dr. Peganovo. V petek dopoldne bo razpravljalo okrajno sodišče o tožbi, katero je vložil g. dr. Oblak proti gospej Terezini Pegan, ker mu je gospa zadala zausnično povodoma neke sodne razprave pred razpravno dvorano.

lj Umetniški večeri v Narodnem domu. Umetnik magije g. Sreten Obradović, kateri živi svetovni sloves, priredi s svojo soprogo dva originalna večera v sredo 29. in četrtek 30. t. m. v Narodnem domu. G. Obradović (Fregoli-Redta) izvaja originalne stvari iz telepatije (čitanje misli), sugestije, koncertnega risanja, ventrologije (trebušno govorjenje), iluzije in razne transformacije. Sledeje obstoji v tem, da on igra sam po 8 vlog, vsakokrat z drugim glasom, karakterjem in masko. Opozorja jo nas, da produkcija Obradovića nima nič skupnega s predstavami Abdul Riza bega. G. Obradović ima priporočila od Udruženja jugoslovanskih gledaliških igralcev.

lj Kraje. Iz shrambe trgovke z delikatesami ge. Lapa in je bilo isti ukradeni dva hleba ementalkega sira v skupni teži 80 kg v vrednosti 6100 K v času od 17. do 20. septembra t. l. Zlata ura in dolga zlata verižica je bila ukradena dijaku L. E. v Tivoliju na otroškem igrišču iz te lovnika, ki ga je dijak odložil. Ura ima le en pokrov z graviranim pikčastim okrasom, verižica pa je tanka moderno izde-

lana iz dolgih delov. Sumljiva sta dva kmetska fanta. V slučaju, da bi se slična ura in verižica kje skušala prodati, naj dotičnik obvesti policijo.

Kovinar.

Guštanj. Socialni demokrat pa — teror in brezozirnost sta dva neločljiva pojma. Nov dokaz za to trditev so zadnje dni doprinesli sodrugi v jeklarni v Ravnah. Mesce je namreč počival obrat v takozvani Martinovi peči, kjer se topi ruda in refuda (staro železje), ko se je pa slednjič državnemu nadzorniku vendar posrečilo nabaviti vse primesi, ki so neobhodno potrebne za ta obrat, se je tekoči mesec začelo obratovati. A »sodrugi« so sklenili v sporazumu z obratovodjo, inženirjem Lorberau-om, da se morajo vsi člani JSZ iz tega oddelka iztebati. Izvršilni organ sodrugov g. inženir Lorberau je takoj našel, da je to čisto v redu, če se »črni« zdražbarji in prevestni delavci vržejo iz oddelka, kjer se izdeluje njegovo »slavno« jeklo! Vrhutega je v Martinovski najboljši za služek in tega so »sodrugi« najbolj vredni. Tako se je zgodilo, da so bili 4 naših članov brez obvestila, brez vzroka, samo na pritisk sodrug odstranjeni iz Martinovke! Mi kličemo odgovornemu vodstvu, na dan s pravico! V Jugoslaviji ne vlada pest in teror — ampak zakoni. Če je kdo kaj zakrivil, dobro, povejte, kaznujte; a terorju se ne udamo! Vsakemu prepričanju prosta pot, delo in zaslužek pa le sposobnim in vsem sposobnim, ne pa strankarjem!

Služkinja.

Vsako dekle, ki išče v Ljubljani službe kot služkinja ali kuharica, naj se gotovo oglasi najprvo v pisarni Krekove prosvete, Poljanska cesta 4, kjer je sedež Zveze služkinj in posredovalnica za službe. Sedaj je 60 služb na razpolago.

Sestanek skupine (B) se vrši v nedeljo dne 26. t. m. ob pol 6. uri zvečer v prostorih Krekove prosvete. Vabijo se vse služkinje frančiškanske fare, da se v čim večjem številu udeležijo sestanka.

Sestanek odbornic in zaupnic »Zveze« služkinj (vseh treh skupin) se vrši v četrtek dne 23. t. m. ob pol 9. uri zvečer v prostorih »Krekove prosvete«, Alojzije-ovišče. Tem potom se vabijo vse zaupnice in odbornice, da se zanesljivo udeležijo sestanka.

Sestanek skupine (C) se vrši v nedeljo 26. t. m. ob pol 5. uri popoldne v šentjakovski prosveti. Vabijo se tem potom vse služkinje šentjakovske, šentjakovske in trinovske župnije, da se v čim večjem številu udeležijo sestanka.

Novo mesto. Preteklo nedeljo t. j. 19. t. m. ob 3. uri popoldne se je vršil shod tukajšnje skupine »Zveze služkinj« v prostorih Rokodelskega doma. Poročal je tovariš Cvikelj iz Ljubljane o novem poselskem redu, ki ga je predložila »Zveza služkinj« in ki čaka rešitve pri vladi. Udeležence so pazno sledile izvajanju govornika. Nadalje dolžnost do organizacije in izpopolnitev, katere se naj poprimajo, da bo res strokovna organizacija, ki jo služkinje istotako potrebujejo kot pa drugi delavci, ako hočejo svoje zahteve uresničiti in svoj položaj izboljšati. Voditelj skupine P. Fortunat pa je razložil pomen praznika služkinj in njih patrone sv. Notburge. Shod se je zaključil ob 5. uri popoldne z željo, da bi se kmalu vršil drugi.

Novo mesto. Poročilo o delovanju skupine v zadnjem času. Skupina je priredila letos že tri predstave v Rokodelskem domu. Sej je bilo okrog 10. Skupina se je pričela dobro razvijati, ustanovila si je tudi posredovalnico za službe, katere so se v zadnjem času gospodinjje precej oprijete, češ, tu dobijo res dobra in poštena dekleta. Tako je pričakovati, da bodo v najkrajšem času vse novomeške služkinje v organizaciji.

Usnjar.

Vrhnik. Tu smo imeli v nedeljo sestanek, na katerem smo sprejeli predlagana pravila »Zveze usnjarjev«. — V nedeljo so imeli socialni demokratje, oziroma njih kmetsko-delavska zveza svoj shod, kjer so se socialisti in komunisti med seboj prepirali. Zadnjikrat so imeli shod komunisti in se je vrhniško rdeče delavstvo izreklo za komuniste. Na nedeljskem shodu pa se je izreklo kljub vsemu naporu par komunistov za socialno demokracijo. Tako se riblje med seboj, nazadnje bodo pa vsi odnesli dolge nosove, ker tepeni bodo od kapitalistov, kateri so jim danes deveta briga. — Mi gledamo te medsebojne boje od strani in si mislimo svoje o njih.

Viničar.

Viničarsko vprašanje. Birokratični šmel. Viničar služi na dan ob svoji hrani 5 kron, istotako njegova delozmožna družina. Redkokateri je ta-

ko srečen, da ima pri svoji bajti, katero mu ga njegov gospodar v brezplačno uporabo, še kaj nje v travniku. Če človek preišluje položaj viničarja, se mu zdi, da vidi uresničeno »Stric Tomovo koč«. To nesocialno in nenaravno stanje se mora odstraniti potom poštene rešitve viničarskega vprašanja. Vlada se je sicer zganila ter načela to vprašanje. To je zasluga Jugoslovanske Strokovne Zveze. Ker pa je odšel iz poverjeništvu krščanski socialc dr. Gosar, je resna nevarnost, da bodo skušali kapitalisti zavleči to vprašanje ali pa ga tako rešiti, da bo v škodo viničarju. Navedem samo par slučajeve: Pri komisiji za določitev mezde viničarjem na okrajnem glavarstvu v Ljutomeru je tudi kapitalist — Stanjko. Ta se noče namenoma udeleževati sej te komisije ter na ta način onemogočuje hitro delo. Dolžnost okr. glavarja bi bila, da tega človeka sploh odstrani iz komisije. V Mariboru je paritetna komisija, ki naj odloči viničarsko vprašanje za celo deželo. Po dogovoru interesentov bi morale biti stranke primerno zastopane. Vinorejska zadruga bi n. pr. morala dobiti 3 člane. A kaj ugahe birokratični imel. Za načelnika paritetne komisije imenuje g. Puklovca, ki je sam bogat posestnik vinogradov ter član vinorejske zadruge. Tako bi dobila vinorejska zadruga na prefrigan način kapitalistov 4 zastopnike, seveda ne v korist trpinov. Poštenemu človeku je jasno, da mora biti predsednik komisije popolnoma nepristranska oseba. Gospoda, birokratični in kapitalistični, viničarskega vprašanja ne boste več spravili z dnevnega reda, tudi preko vas se bo rešilo. Nam je prav, da tako dobro pomagajte odvijati zatiranim masam ono pošast, katere jih davi in izsesava. Zapomnite, da ima vsak človek pravico, da si ohrani golo življenje. In viničar je tudi človek!

Ljutomer. Preteklo nedeljo se je vršil v telovadnici narodne šole pod predsedstvom tovariša Suta dobro obiskan shod viničarjev. Zastopnik Jugoslovanske strokovne zveze je pojasnil izvor sedanjega nesocialnega gospodarskega položaja ter poudarjal, da je le krščanstvo ona zanesljiva pot, ki dovede do ozdravljenja človeške družbe in vseh slojev naroda. Okrožni načelnik Orla Novak je poudarjal, da bo organizacija viničarjev močna in plodonosna le tedaj, če bodo tudi viničarji prešinjani ljubezni do svoje organizacije. Zastopnik Orlovke zveze Pavlin je pozival viničarje na neustrašen in dosleden boj proti kapitalističnemu režimu; tajnik telovadnega odseka Orej je pa pozval zbrane trpine, da naj pri državnozborskih volitvah nastopijo za kandidatno listo krščanskih socialcev ter tako pripomorejo do poštene vlade. Končno je tovariš Suta pojasnil napredovanje viničarskega pogajanja na okrajnem glavarstvu ter konstatiral, da veleposelnik in samostojnež Stanjko namenoma zavlačuje rešitev tega vprašanja s tem, da se ne udeležuje sej. Viničarji so soglasno obsodili tega bogataša. Tovariš Suta je predlagal več resolucij, med drugimi, da se viničarsko vprašanje takoj in pravilno reši; da morejo viničarski otroci obiskovati šolski pouk, naj preskrbi vlada potrebno obleko in obutev, da protestirajo zbrani viničarji proti nameravanemu fin. zakonu in da zahtevajo, da se da Sloveniji obširna avtonomija. Shod je pokazal, da se je tudi viničar prebudil in da hoče stopiti odločno v krog bojevnikov za zmago krščanskega socializma.

Železničar.

Prometna zveza.

Snubijo jih! Odkar so se kurjači organizirali v samostojnem odseku kurjačev, ki je priklonjen »Prometni zvezi«, strojevodji nimajo miru. Z lepa in z grda, kakor bolje kaže, skušajo pridobiti kurjače zopet na svoje limanice. Da pri tem nimajo čistih namenov, je očitno, ker pač vedo, da brez kurjačev ne morejo nič. Zato jih snubijo z vsemi mogočimi frazami, da bi jih zopet lahko izigrali v svoje interese. Kurjači pa prav dobro vedo, da bodo svoje pravice dosegli edino-le v samostojnem odseku kurjačev v »Prometni zvezi«. Saj ravno strojevodji so oni, ki so najbolj in edini nasprotni temu, da se kurjačem omogočijo strokovni izpiti in napredovanje do samostojnega strojevodja. Danes jih ti strojevodje vabijo na vse načine; včeraj še pa so jih na vse načine sramotili.

Diskusijski večer železničarjev v Jugoslovanski tiskarni. Diskusijski večeri imajo namen, da razbistrijo pojme socialnega pokreta, da program in načela prodrejo v dušo slehernega delavca in tako lahko s sigurnostjo stopamo v boj za svoj krščansko-socialistični program. Zato se teh večerov naj udeleži vsak železničar!

Kaj je s pokojninami južne železnice? Te dni se bere po časopisih, za koliko se bodo spet tem in onim zvišali njihovi prejemki. Nismo nevoščljivi nikomur, prav je, saj drugače se pri tej draginji ne more živeti. Vprašamo pa, kaj je vendar z nami, ko trpimo že šest let največje pomanjkanje. Ali nismo tudi mi ljudje. ali si nismo mi

z našo naporno službo, katero smo opravljali v prid državi in vsemu prebivalstvu, toliko zaslužili, da bi se tudi na nas spomnili? Mi smo potemtakem obsojeni na gladovanje in čakamo, kdo nas reši tega neznanega stanja. Tukaj ni druge pomoči, kakor država, katere državljani smo, ki bi se morala na vsak način za nas pobrigati. Državniki, vi imate besedo, saj južna železnica teče tudi po naši državi, v kateri mi sedaj glad trpimo. Ako se nam v najkrajšem času ne odpmore s podelitvijo draginskih doklad, podobnih vpokojencem državnih železnic, smo prisiljeni obrniti se vsak na svojo občino, da nas ta preživi. Kdo bo pa plačal naše dolgove, v katere smo zabredli pri usmiljenih ljudeh? To smo si mi zaslužili za naša stara, onemogla leta! Gospodje državniki, poslušajte naš glas, ker tudi mi smo ljudje in reveži. — Vpokojeanci južne železnice.

Delavska zveza.

Iz tajništva »Delavske zveze«.

Čeravno je že potekel rok, nam nekatere podružnice še vedno niso odgovorile na naše okrožnice. Pozivamo, da nam čim prej odgovorijo, da li so že prišle v tem smislu delati ali še ne.

V »Delavski zvezi« naj se organizirajo vsi delavci, kakor v ožjem smislu besede, tako tudi vsi hlapci, dekle, kajzarji itd. Članarina znaša letno dve kroni.

Razvidniki naj se v smislu podanih navodil hitro izpolnijo ter dopošljejo centrali Delavske zveze v Ljubljano — Stari trg št. 2.

Shodi »Delavske zveze« se vršijo prihodnjo nedeljo v Šmarju pri Grosupljem, v Dolu pri Ljubljani in na Ježici.

Bolniški strežniki.

Skupina bolniških strežnikov in strežnic v Mariboru je po JSZ. v Ljubljani poslala zdravstvenemu odseku deželne vlade za Slovenijo prošnjo, da se jim plača in draginska doklada izenačita z ono bolniških strežnikov in strežnic v Ljubljani. — Upamo, da se bo zahtevam bolniških strežnikov in strežnic ustreglo, ker draginske razmere v Mariboru so še morda akutnejše kot pa v Ljubljani.

Sitarji.

Stražišče pri Kranju. Prejeli smo in objavljamo: Na dopis v »Večernem listu« z dne 18. sept. t. l. pod naslovom, »Sitarška zadruga v Stražišču«, je podpisana skupina dolžna javnosti dati sledeče pojasnilo: Prav je, da se izreka res zaslužnim možem zahvala. Zahvala pa naj bo vedno resnična in čista in naj ne krije v sebi napadanja večine tukajšnjega delavstva. Zahvala naj se tudi ne izreka zato, da bi se prikrije javnosti nepravilnosti in protizakonitosti, katere so se dejansko izvršile. Ugotavljamo, da smo z začudenjem, pa tudi z ogorčenjem čitali gori navedeni dopis, naperjen proti večini tukajšnjega krščansko mislečega delavstva. Izšel je ta dopis, ki pa jima več škodi kakor koristi, posredno ali pa neposredno od dveh izvestnih gospodov. Pripomniti moramo, da ta dva gospoda nista bila in tudi nista prav posebna prijatelja delavstva. Spominjamo se še dobro, kako sta nam svojčas zabranjevala ali vsaj ovirala shajanje na posvete in zborovanja. Izjavljamo, da vesti, ki se sedaj širijo, niso popolne, še manj pa vse neresnične, ker so po reviziji, ki se je pred kratkim pri zadrugi izvedla, dognana dejstva, ki kažejo omenjena gospoda v precej čudni luči. O tem se bodo imeli priliko prepričati tudi oni »hvaležni člani«, katere mi zastojim iščem. Mi se v to zadevo nočemo podrobneje spuščati, ker je to stvar zadruge. Resnici na ljubo pa smo si šteli v dolžnost, da damo zadoščenja delavstvu, ki je od prevrata v zadruzi pa do danes kljub dokazanim nepravilnostim in protizakonitostim, ohranilo mirno kri in red v zadrugi. Naš list naj ne služi osebnim koristim nekaterih, pač pa v splošno korist delavcev. — Skupina J. S. Z. Martin pri Kranju.

Slamnikar.

Mengeš. Shod slamnikarskega delavstva se vrši v petek, dne 24. t. m., ob 8. uri zvečer v Društvenem domu. Prosimo vsled važnosti sestanka udeležbe tovarniškega in zadrugnega delavstva.

Domžale. Slamnikarski shod se vrši v nedeljo, dne 26. t. m., ob 9. uri dopoldan v Društvenem domu. Zelo važno. Obilne udeležbe pričakujemo. — Odbor.

Živilski delavci.

Ljubljana (Kolinska tovarna). Zahtevam, ki jih je JSZ vložila, je ravnateljstvo deloma ugodilo. Priznati moramo, da je ravnatelj zelo koncilijanten napram delavstvu; kljub temu moramo v bodoče odločno odklanjati njegovo stališče, da se pogaja z delavstvom kot z zasebniki in izbegava organizacijo kot edino pravomerno reprezentanco delavstva. Mnogo pač je kriva premala zavest delavstva in vera v svoje pravo in v svojo zmaglo, zavest močne solidarne organizacije. Upamo, da ostane ravnateljstvo naši organizaciji, ki s svojimi zahtevami ne uganja nikake demagogije, nego gre le za delavskimi pravicami, tudi v naprej naklonjeno; s tem, da je delavstvo zadostno situirano in zadovoljno, je dano poročstvo za zdravo obratovanje podjetja.

Čipkarica.

Vrhnik. V nedeljo smo imele svoj sestanek, na katerem je poročal zastopnik Zveze iz Ljubljane. K skupini je pristopil zopet lepo število novih članic. Čipkarice so sklenile potem svoje Zveze naprositi vlado, da ustanovi na Vrhniku tečaj za vrhniške in okoliške čipkarice. Na prihodnjem sestanku se bo obravnavala ustanovitev zadruge in sprejemale članice v zadrugo.

Mekinj pri Kamniku. V nedeljo se je vršil pri nas sestanek čipkaric. Pomen organizacije nam je razložil odposlanec JSZ. V poldrugi uri smo se mnogo prav važnega pomenili za procvit naše obrti. Ustanovili se je pripravljali odbor, ki bo vodil priprave za ustanovitev čipkarske zadruge in obenem ustanovitev skupine. Pristopilo je takoj precejšnje število čipkaric. Pripomba: Skupina v Mekinjah spada pod kamniško okrožje JSZ, zato naj se ta skupina ozir. odbor obrača vedno na okrožno tajništvo pri Krištofu v Kamniku.

Zveza čipkaric. Vse delo za čipkarice je bilo sedaj nekoliko zastalo vsled preobilice dela v centrali. Sedaj pa se vse delo zopet nadaljuje in bomo v kratkem lahko podali zadovoljiva poročila.

Ljudski oder.

lj »Sestra Beatrice« na Ljudskem odru. V nedeljo, dne 26. t. m. vpripori Ljudski oder ob 8. uri zvečer Maeterlinckovo legendo v treh dejanjih »Sestra Beatrice« ki se godi v nekem samostanu v srednjem veku. Igra, katere vsebina obdeluje kočljiv problem čudeža, je polna mistične lepote. — Jutri bo mogoče že dobiti vstopnice v predprodaji.

A. C.

Za delavsko zdravje.

Svoj čas smo že opozarjali na gotove nedostatke, ki se nahajajo v raznih obratih z ozirom na delavčevo zdravje. Ampak merodajni faktorji se ne zmenijo veliko za to. Vedno in vedno prihajajo pritožbe, da v tem in onem obratu ni kopeli, tudi ne tople vode na razpolago, da bi se moglo delavstvo pošteno umiti. V drugem zopet razne druge stvari, ki so zdravju v kvar. Ako bi hoteli biti natančni, ne najdemo niti enega obrata, kjer bi se lahko reklo, da popolnoma odgovarja z ozirom na delavčevo zdravje.

V tem oziru bi bilo treba temeljite preuredbe in ukrepov.

Merodajni faktorji bi se imeli za to zadevo zavzeti, ne pa tako kot se je dosedaj delalo. Treba je pač sistematičnega dela.

Mogoče bi to šlo potem komisije, ki bi natančno proučila naprave dosedanjih obratov, v kolikor se tiče zdravja. Komisija bi naj bila sestavljena približno tako: zastopnik vlade, par zastopnikov delavstva in kar je največje važnosti: 2—3 dobri zdravniki in 1 inženir, eventualno tudi kakšen podjetnik. Zastopnik vlade bi komisiji predsedoval. Delavci, člani komisije, bi se ne smeli vzeti samo iz enega obrata, temveč iz različnih, da bi lahko izrazili svoje mnenje. Glavno nalogo in delo bi seveda imeli zdravniki, poleg teh pa inženir, ki mora biti tudi poleg, ki se izjavi in poda nasvete glede naprav, ki bi jih zdravniki nasvetovali. Ta komisija bi izdelala načrt zakona za delavsko higieno po obratih. Seveda bi se moral jakon potem tudi uveljaviti. Na ta način bi se mogoče dala ta zadeva korenito rešiti v zadovoljstvo delavstva, podjetnikov in države.

Pomislimo, kolikokrat so ti nedostatki krivi prelozgodne smrti delavca, nesreče cele družine in kako taki nesrečni slučaji oškodujejo tudi podjetje, ki pride tako velikokrat ob svoje najboljše moči! To bi

morali izprevideti v prvi vrsti oni, katerim so izročeni delavci v tem oziru v varstvo. Upajmo pa, da pride čas, ko bomo lahko rekli, da se je storilo za delavčevo zdravje vse, kar je bilo mogoče, in da obrati tozadevno odgovarjajo popolnoma modernim socialnim zahtevam.

Volilni zakon za konstituanto.

Že člen 61. določa, da ne sme na volišče nihče priti z orožjem ali orodjem, ki bi bilo pripravno za boj; celo državni in občinski uslužbenci, ki po svoji službeni dolžnosti nosijo orožje (redarji, finančni stražniki i. dr.), morajo priti na volišče brez orožja. Samo tisti varnostni organi, ki so pozvani na volišče izrecno za to, da vzdržujejo red, smejo nositi orožje.

Člen 105. določa, da mora predsednik volilnega odbora vsakogar, ki bi se pregrešil proti tem določbam in prišel na volišče z orožjem ali kakim za boj pripranim orodjem, takoj odpraviti z volišča.

Člen 106. Na volišču je prepovedana vsaka agitacija; kdor se proti temu kakorkoli pregreši, bodisi da raznaša lažnive vesti, vsiljuje plakate in druga agitacijska sredstva, se kaznuje z zaporom od dveh do šestih mesecev. Enaka kazen zadene tiste, ki bi z vpitjem ali pretnjami ovirali volilni odbor ali posamezne volilce pri izvrševanju njihovih dolžnosti. Vse take kalilce reda mora predsednik sam od sebe ali pa na zahtevo katerega člana volilnega odbora ali kateregakoli volilca takoj odpraviti z volišča.

Člen 107. Ako kaznjiva dejanja, ki so navedena v členih 95., 105. in 106., stori več oseb skupaj, se vsaktera izmed njih kaznuje z zaporom od 3 mesecev do dveh let.

Člen 108. Kdor namenoma pokvari, uniči ali odnese kako volilno listino ali kak predmet, ki je potreben za volitve, ali kdor na kakoršenkoli način pokvari število glasov: bodisi da kroglice dodeva, odzvemlje ali meša ali kakorkoli drugače potvarja uspeh glasovanja, se kaznuje z zaporom od enega do pet let. Vrtega izgubi državljanstvo čast.

Kazniv je tudi vsak poizkus gori navedenih kaznivih dejanj.

Enaka kazen zadene stražnika, ki čuva volilno poslopje (člena 56. in 74.), pa dopusti, da kdo izvrši katero gori navedenih dejanj.

Člen 109. Člani volilnega odbora — izvzemši predstavnike kandidatnih list in njih namestnike —, zapisnikarji ali pomočniki, morajo biti točno ob določenem času na svojem mestu in morajo vršiti vse posle, ki jih predpisuje zakon. Ako tega ne stori, se kaznuje z zaporom od treh mesecev do enega leta in v denarju od 1000 do 3000 dinarjev.

Enaka kazen zadene predsednike volišč, ki jih določi državni odbor, pa bi ne bili pravočasno na svojem mestu.

Posebej določa člen 110. za člane volilnega odbora zapor od enega do šestih mesecev v naslednjih primerih: če vedo-ma dopuste, da kdo kakorkoli neopravičeno glasuje, če brez vtemeljenega razloga skrajšajo ali podaljšajo čas za sprejemanje glasov, če izpremene volišče, ki ga je določilo in objavilo pristojno oblastvo.

Po členu 111. se kaznuje z zaporom od 6 mesecev do dveh let, kdor namenoma nepravilno vodi imenik glasovalcev ali zapisnik ter jih kakorkoli potvarja.

Člen 112. določa, da se sme oborožena sila pozvati na volišče edinole po odredbi predsednika volilnega odbora. Kdor bi dovedel na volišče orožnike ali drugo oboroženo silo na svojo pest in brez predsednikovega poziva, zapade kazni od enega do pet let zopora in 500 do 2000 dinarjev globe.

Kdor se pregreši proti predpisom člena 70. ter ob volitvi toči ali kakorkoli daje alkoholne pijače, se kaznuje po členu 113. z zaporom od 15 dni do 6 mesecev in v denarju od 100—500 dinarjev.

Vsa tu navedena dejanja, za katera določa kazenski zakonik višjo kazen nego volilni zakon, se kaznujejo po kazenskem zakoniku.

Člen 115. govori o zastaranju kaznivih dejanj, ki jih navaja volilni zakon: Delanja, za katera določa volilni zakon zoporno kazen največ 6 mesecev in denarno globo največ 500 dinarjev, zastarajo v šestih mesecih; vsa druga dejanja pa v enem letu. Ako se torej v tej dobi radi dejanj, kaznivih po volilnem zakonu, proti krivicu ne vložijo tožba, potem ga radi teh dejanj ni več mogoče klicati na odgovornost. Ako se pa pravočasno vložijo tožba, se za-

staranja računi po predpisih kazenskega zakonika.

Člen 116. govori o pristojnosti za tožbe radi dejanj, ki so kazniva po volilnem zakonu. Tožbo more podati poljski oblast, pa tudi vsak volilec bodisi no ali pismeno. Tožiti more vsak radi krivice, ki se je zgodila njemu ali mu ali pa kakemu drugemu volilcu.

Člen 117. Volilni odbori morajo v vsakem slučaju kaznivih dejanj natančno zabeležiti v zapisniku in navesti tudi ime in priimek storilcev. Glavni volilni odbor naznači tem te slučajje pristojnemu sodišču, da uvede preiskavo.

Po členu 118. pridejo vojaške oblasti, ki se pregreše proti volilnemu zakonu pred redno civilno sodišče.

Člen 119. pove, da veljajo v vsaki državi predpisi pristojbinskega zakona.

Volilni zakon završuje člen 120. določa, da se vrše volitve v ustavnem skupščino dne 28. novembra 1920. in dobijo zakon obvezno moč, ko se razglasi v »Službenih Novinah kraljevine Srbe, Hrvatov in Slovencev«. Razglašen je zakon v »S. N.« dne 6. septembra 1920.

Kakor smo že uvodoma naglasili, podali tu le splošno važne in splošno zanimive določbe. Podrobnosti smo našli. Kdorkoli izvršuje v volilnem zakonu kako večjo vlogo, kdor sodeluje v sestavi kandidatnih list, kdor pripravi štev kot član volilnega odbora itd. mora brezpogojno preskrbeti volilni zakon v celoti, da se more vsak hip iz njega, če je radi kake stvari v Sploh naj bi kolikor mogoče vsak volilni delavec dobro preštudiral volilni zakon, da bo mogel v polni meri rabiti svojo volilno pravico, dati polnila in napotke manj izobraženim volilcem in gledati na prste nasprotnikom delo!

Razne novice.

r Adolf Starkman. V eni izmed varšavskih bolnic je umrl nedavno (tega pisa-telj in časnikar Adolf Starkman, čeprav večletni urednik varšavskega časopisa »Szcztuka«. Starkman je bil dober humorist in je za svoj humor v letih 1900—1907 sedel v varšavski trdnjavi. Napisal je tudi za oder nekaj komedij, del, polnih sarkazma. Njegovo delo je pospešila stavka bolniških namestnikov, ker se je vsled stavke njegova njega racija preveč zavlekla. Pokazalo se je, da je za opracijo že prepozno in je Starkman vsled tega umrl.

r Nanovo odkriti pritlikavec. V dana poročajo, da se je vrnil iz Južne Afrike znani raziskovalec dr. Van der Byg, ki je baje odkril novo vrsto pritlikavcev. Odrasli ljudje tega plemana so samo 134 cm visoki in se kretno in navadno spretnostjo po drevesnih vejah Pravi, da so zelo podobni opicam — niso to celo — opice same.

r Krematoriji ne vlečejo več. V Francoskem so minulo leto sežgali 593 mrličev. Toda od teh je bilo to bližnje 100 takih, ki so v oporoki določili, da jih morajo po smrti sežgati. Ostala bila razsekana trupla iz anatomskih vodov, za katera se nihče domisliti ni. Nekoliko bolj so v modi krematoriji v Švici, kjer so lani sežgali 2080 mrličev in v Nemčiji, kjer so v istem letu sežgali 15.905 mrličev.

r Za udobnost občinstva. V šviškem mestnem muzeju je med drugim redkimi predmeti gledališki list iz leta 1734. Na koncu je opazka: »V udobnosti občinstva se je odredilo, da prva vrsta leži, druga kleči, tretja sedi, četrt pa stoji. Tako bodo vsaj vsi dobro zadovoljni. Smeh je prepovedan, ker je to žalostno.«

+ Poljaki proti socialistom. V šave poročajo, da je vlada sklenila pustiti največjo socialistično delavsko organizacijo na Poljskem: »Zvezo«, kar se zveze s sovjetsko Rusijo in je proti poljski sovražno nastopila.

+ Češke šole na Dunaju. V glavni odseku avstrijske narodne skupščine je državni tajnik dr. Mayer poročal, da binetni svet sklenil, opozoriti dunajski občinski svet, naj v smislu določil mirovne pogodbe poskrbi za šolski pouk o avstrijske narodnosti. Odsek je vzel soglasno na znanje.

Sirite „Večerni list“!

Odgovorni urednik Jože Rutar. Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«: Tiska »Jugoslavanska tiskarna« v Ljubljani.

Prvovrstni električni inštalacijski material vseh vrst po najnižjih cenah dobavi tvrdka SVETLA, Centrala Ljubljana, Mestni trg št. 25.